

Profil Ľudovíta Štassela, hudobného skladateľa, textára a organizátora hudobnej kultúry populárneho okruhu

(k 100. výročiu narodenia)

Juraj Ruttkay

*„Zavri oči a mnou sa nechaj viesť,
pozyvám Ťa na návštevu hviezd,
za chvíľočku snád' sa šťastná budeš smiať,
tak zavri oči a mnou sa nechaj viesť.“*

Ľudovít Štassel: *Mnou sa nechaj viesť*

Hudobná kultúra populárneho okruhu je legitímnou súčasťou kultúrnych reálií na Slovensku. V krátkom časovom horizonte druhej polovice 20. storočia sa domestikovali jej heterogénne vyjadrovacie sústavy. V politických kruhoch vládnucej mocenskej diktatúry po roku 1948 a neskoršieho nezdravého nomenklatúrneho systému nemali vždy a všetky jej žánrové druhy a formy podporu a porozumenie, resp. nenašli oporu vo vágne a umelo pôsobiacich kritériách metódy socialistického realizmu ako oficiálne jedinej možnej vyjadrovacej metódy na základe pôvodných bizarne stanovených ždanovovských premís. Niektoré žánrové druhy a formy boli privilegované. Dobovú popularitu si získali napríklad formalistické kantáty, oslavujúce komunistických vodcov, na ktoré sa vypisovali kompozičné súbehy s finančne príťažlivými odmenami. Dôslednejšie boli sledované tie druhy a formy, ktoré reagovali na tradičné i nové vývojové trendy *triedne nepriateľskej* populárnej hudobnej kultúry Západu. V prípade svojvoľného *odklonu* od ideologicky správneho smerovania sa používali dobovo podmienené nástroje *usmerňovania*. Z nich spomeňme „oblúbené“ pozbavenie členstva vo Zväze slovenských skladateľov, recenzovanie diel a muzikologických výstupov,

stiahnutie naštudovaných diel z repertoáru umeleckých inštitúcií, zákaz verejného účinkovania a publikovania diel, strata zamestnania v umeleckej, pedagogickej a vedecko-výskumnej sfére a presun do výrobnjej sféry, zásah do štandardného zaradenia jednotlivca v spoločnosti, ohrozovanie fungovania rodiny a mnohé ďalšie zákernosti.¹ Mocensko-politické a osobno-prospechárske praktiky totalitarizmu sa (ne)úplne podarilo z hudobno-kultúrnej sféry (navonok) vykynožiť po roku 1989 a aspoň sčasti rehabilitovať niektoré osobnosti a ich tvorivé aktivity.

V období rokov 1948 – 1989, keď môžeme reflektovať vykľutý a markantný diskontinuitný vzťah politiky a hudobnej kultúry, účinkovali v zásade dve skladateľské generácie hudobnej kultúry „vážneho“ okruhu. Prvá *dozrievajúca* generácia skladateľov slovenskej hudobnej moderny *nastúpená* v 30. rokoch 20. storočia a druhá *rodiaca sa* generácia skladateľov slovenskej hudobnej avantgardy aktivizujúca sa v 60. rokoch 20. storočia.² Predmetná úvaha o dvoch skladateľských generáciách môže byť impulzom k novej periodizácii hudobnej kultúry populárneho okruhu. Ako nástroj periodizácie môžeme uchopiť prekľutú tradíciu vzorcov a foriem, tak ako ich poznáme napríklad z 30. a 40. rokov 20. storočia, s postupným heterogénnym vrstvením nových vertikálnych vyjadrovacích sústav, poetík, štýlov, reakcií, negácií a podobne. Tak ako je fenomén samotnej hudobnej kultúry populárneho okruhu pluralitný, pluralitne sa odvíjajú aj jeho hodnotenia v podobe niekoľkých periodizácií. Zo štúdií zaoberajúcich sa práve periodizáciou hudobnej kultúry populárneho okruhu na Slovensku stoja na prvom mieste originálne koncipované práce Yvetty Kajanovej-Lábskej.³ Autorka analyzovala existujúce systematiky hudobnej kultúry populárneho okruhu Igora Wasserbergera, Ladislava Šoltýsa, Pavla Zelenaya, Ladislava Burlasa, Mariána Jaslovského a Františka Turáka. Z novších systematik uvedme osviežujúce a nápadité štúdie Martina Jurča.⁴ Uvedení autori za základ periodizácie hudobnej kultúry populárneho okruhu použili jednotný kľúč v podobe etablovania džezu, popu a rocku na Slovensku.

Príspevok tematicky zameriavame na osobnosť Ľudovíta Štassela, jedného z ústredných predstaviteľov hudobnej kultúry populárneho okruhu na Slovensku pred rokom 1989, zodpovedného za jej ideologické smerovanie, ktorého sté výročie narodenia si v roku 2023 pripomínáme.

Hudobný skladateľ, redaktor, hudobný dramaturg, textár, dirigent a organizátor hudobnej kultúry populárneho okruhu **Ľudovít Štassel** sa narodil 15. marca 1923 vo Vrútkach, v období, keď sa začali v meste kreovať myšlienky komunistického hnutia na Slovensku.⁵ Tieto myšlienky vyústili do tradície veľkolepých osláv 1. mája ako sviatku práce a k založeniu Komunistickej strany Slovenska, čomu predchádzali generálne štrajky robotníkov Hlavných dielní pôvodnej Cisársko-kráľovskej privilegovanej Košicko-bohumínskej železnice na podporu ich sociálneho statusu a zjazd marxistickej ľavice Slovenska a Podkarpatskej Rusi v Kollárovom dome v Ľubochni (1921).⁶ Zrýchlená prestavba starých zemianskych Vrútok na modernú železničnú križovatku medzinárodného významu a baštu robotníckeho hnutia na Slovensku⁷ sa prejavila aj v hudobno-kultúrnej sfére. Vedľa seba existovali cirkevné, meštianske, školské a robotnícke spolky, spevokoly, salónne hudobné zoskupenia, jazz band (od roku 1930),⁸ swing band (od roku 1943) a železničiarsky orchester, ktorý po ružomerskom Jozefovi Chládkovi a vtedajšom študentovi lipského Konzervatória Fricovi Kafendovi po roku 1918 viedol rumunský hudobný skladateľ Matej Mohler, dirigent prvého chlapčenského orchestra

v bývalom Uhorsku a autor prvého komunistického pochodu na Slovensku. Aj samotný železničiar sky orchester dostal pomenovanie *komunistický*.

Ludovít Štassel sa narodil v rodine Štefana a Violy Štasselovcov. Rodina bývala na poschodí tzv. Musilovho domu v centre železničiarkeho mesta, na rušnej Husovej ulici od železničnej stanice križujúcej Hlavnú ulicu a pokračujúcej Komenského ulicou až po budovu neologickej synagógy. V rodisku absolvoval Štátnu ľudovú školu chlapčenskú pod vedením Jozefa Barinku a Štátnu meštiansku školu pod vedením Vojtecha Długopolského. V meštianskej škole viedol žiacky spevácky zbor Ján Machajdík. Predpokladáme, že aj Štassel bol jeho členom.

S hudbou sa oboznamoval vo svojom rodisku. Hral na dychových nástrojoch a vynikal v hre na trúbke. Vo Vrútkach zažil premiéry operiet Františka Kováčika-Podmargurského, Jána Leporisa a Rudolfa Bónu, mohol sledovať činnosť dirigenta Spevokolu Dielne ČSD Bohuslava Valaštana, promenádne koncerty dielenskej železničiarkej dychovej hudby a aktivity Júliusa Batela v oblasti výskumu robotníckych piesní. Štassel bol len o dva roky mladší od Františka Zvaríka, ktorý odštartoval svoju hereckú a spevácku kariéru takisto v rodných Vrútkach.

Už ako 14-ročný napísal tango *Ostrový jari*. Stredoškolské štúdium realizoval na Obchodnej akadémii v Martine. V roku 1943 ako dvadsaťročný viedol vo Vrútkach malé swingové zoskupenie *Swing Band*, teleso, pre ktoré písal prvé kompozície. V rokoch 1944 – 1948 študoval na Vysokej škole obchodnej v Bratislave. Popri vysokoškolskom štúdiu navštevoval súkromné hodiny kompozície u Jána Zimmera. V danom období zorganizoval vo Vrútkach koncert svojho swingového zoskupenia. Dňa 5. októbra 1946 mal na javisku vrútockej Sokolovne premiéru Štasselov program *V rytme melódií*. V programe sa predstavil so svojim desaťčlenným *Swing Bandom*. V telese účinkoval Jaroslav Jochymek v hre na klavíri a František Kišš v hre na gitare.⁹ V programe vystúpili speváčky Bea Litmanová a Melánia Olláryová. Z obdobia okolo roku 1950 sa zachovala fotografia speváčky Nade Meriačovej, ktorá vo vrútockom Evanjelickom zborovom dome spievala so Štasselovým telesom jeho vianočnú pieseň *Biele Vianoce* a pomalý foxtrot *Do zajtra čakaj* od Karola Elberta na text Ota Kaušitza.¹⁰

Po vysokoškolských štúdiách sa na jedenásť rokov vrátil do rodného Turca a Vrútok. Z Vrútok dochádzal do zamestnania v Martine. Pracoval v štátnej správe a popri zamestnaní sa externe vzdelával v špeciálnom kurze na Pedagogickom oddelení Hudobnej školy v Žiline. Hudobnoteoretické predmety vyučoval Štefan Chyba (náuku o harmónii a o hudobných formách) a vo Vrútkach žijúci český hudobník Karel Makárius¹¹ (inštrumentáciu, intonáciu, sluchovú analýzu a dejiny hudby). V roku 1949 založil v Martine swingový orchester, s ktorým po predchádzajúcom menšom vrútockom swingovom orchestri spolupracoval päť rokov. Od roku 1953 pôsobil ako redaktor hudobní v vydavateľstve Osveta Martin, kde redaktorsky viedol edície *Dychová hudba* a *Tanečný orchester*. Do tlače pripravil noty a partitúry slovenských autorov v počte 30 dvojčísiel pre dychové súbory a 36 dvojčísiel pre tanečné orchestre.

Stal sa dirigentom Veľkého tanečného orchestra Závodného klubu Stalinovec, ktorý viedol v rokoch 1954 – 1959.¹² V 50. rokoch 20. storočia používal tvar mena Ľudovít J. Štassel a od roku 1958 začal používať literárno-umelecký pseudonym Ivo Martin. Pseudonym si zvolil podľa krstného mena syna Iva a mesta, v ktorom pôsobil.¹³ V roku 1954 ako 31-ročný vstúpil na hudobnú scénu s orchestrom, ktorý mal charakter big bandu v čase, keď vrcholila éra swingu. Išlo o dobudovaný swingový orchester a toto tanečné

teleso hralo výlučne len na koncertoch. Pre orchester aranžoval skladby svetovej, českej a slovenskej proveniencie. Z martinského obdobia pochádza niekoľko Štasselových skladieb, ktoré sa dostali aj do repertoáru bratislavských orchestrov. Išlo napríklad o skladby *Martinské boogie*, *To boogie mám strašne rád*, *Nedeľný koncert*, *Niečo pre bubny*, *Ideme na výlet*, *Na to chuť nemám* a *Nesmelý chlapec*.¹⁴ Skladby uvádzal Zdeněk Sychra,¹⁵ ktorý v rokoch 1956 – 1958 vykonával v Martine základnú vojenskú službu. Dňa 17. augusta 1957 otvoril Štassel s Veľkým tanečným orchestrom prvú celoslovenskú súťaž Ľudovej umeleckej tvorivosti v kategórii tanečných orchestrov v Holíči. Martinský orchester bol jediným slovenským dychovým orchestrom typu Karla Vlacha.¹⁶

Dňa 30. septembra 1958 Štassel usporiadal v Armádnom divadle v Martine, terajšom Slovenskom komornom divadle, koncert pri príležitosti 60. výročia narodenia Georgea Gershвина. Týmto jedinečným koncertom dal istú symbolickú záverečnú bodku za účinkovaním v Martine.

Úspešné účinkovanie v Martine a podpora pracovných a umeleckých aktivít manželkou Irenou, ktorá pracovala ako účtovníčka v Hlavnej dielni ČSD vo Vrútkach a bola členkou bábkohereckého súboru, tvorili istý pevný základ pre Štasselovo pôsobenie v Bratislave.¹⁷ Vo Vrútkach býval do roku 1959, keď opustil rodný Turiec a natrvalo sa usadil v Bratislave. V Bratislave našiel pre svoj profesionálny rast oveľa lepšie podmienky a väčšie možnosti uplatnenia. Určujúcim impulzom k presunu do Bratislavy bol fakt, že vydávanie hudobní z martinskej Osvety bolo presunuté do Slovenského vydavateľstva krásnej literatúry (predtým Tatran) v Bratislave. V rokoch 1959 – 1969 pôsobil v Štátnom hudobnom vydavateľstve a Slovenskom vydavateľstve krásnej literatúry a v rokoch 1969 – 1972 pracoval v gramofónovej edícii Supraphonu a Opusu.¹⁸ V Bratislave organizoval vznikajúce a osvedčené hudobné skupiny. Uvádzal ich cez Čs. rozhlas v Bratislave do sveta a pre niektoré skupiny skladal nové originálne piesne, napríklad pre legendárnu dvojicu Lonská – Kratochvíl v Tatra revue. Bol členom porôt súťaží, napríklad zasadol do poroty jarného kola televízneho súťažného seriálu *Vyberte si pesničku*, ktoré sa natáčalo 10. apríla 1970 v exotickej zimnej záhrade nového liečebného domu Balnea Palace v Piešťanoch na Kúpeľnom ostrove a o deň neskôr ho vysielala televízia. V porote pracoval dr. Ivan Stanislav ako predseda, Pavol Zelenay, Ľudovít Štassel, Ivan Úradníček, Teodor Šebo-Martinský, Gejza Toperczer, Miloš Lánik a Gregor Roletzký ako členovia.¹⁹

Bol členom sekcie skladateľov populárnej hudby Zväzu slovenských skladateľov, predtým pôsobil ako člen Výboru sekcie skladateľov populárnej hudby (od 27. februára 1969) a Ústredného výboru Zväzu slovenských skladateľov. Podával obsiahle situačné správy o populárnej hudobnej kultúre, ktoré vyvolávali širšie diskusie.²⁰ V rámci sekcie populárnej hudobnej kultúry zodpovedal za dva festivaly: za Festival politickej piesne v Martine (1972 – 1989) a Bratislavské jazzové dni (od 1975). Pôsobil aj ako šéfredaktor gramofónových edícií slovenskej pobočky Supraphonu, neskôr Opusu a ako šéfdramaturg zábavných programov koncertnej agentúry Slovkoncert (od 1972).²¹ Stal sa poprednou osobnosťou slovenskej populárnej hudobnej kultúry.²² V roku 1998 mu generálny riaditeľ Národného hudobného centra v Bratislave Pavol Bagin udelil Poctu Národného hudobného centra za prínos k rozvoju slovenskej hudobnej kultúry.²³ Zomrel 14. júna 2002 a pochovaný je v Marianke pri Bratislave.

Ak v 50. rokoch 20. storočia vyvrcholili Štasselove tvorivé aktivity v Martine, tak 60. roky 20. storočia boli v jeho živote rozhodujúce. Zaradil sa a uplatnil v pestrom

organizme hudobno-kultúrnej scény v Bratislave. V roku 1962 uverejnil v *Slovenskej hudbe* článok *Naše tanečné orchestre*, v ktorom zaujal stanovisko k téme tanečných orchestrov na Slovensku:

„Na Slovensku zatiaľ nemáme ani jediný tanečný orchester veľkého dychového obsadenia, ktorý by mal ozajstnú profesionálnu úroveň, aspoň takú, aby sa v priemere približovala napríklad úrovni niektorých pražských orchestrov.“²⁴

V roku 1963 v rámci ankety *Hľadáme tanečnú pesničku pre mládež* bola spomedzi šiestich skladieb autorov Miroslava Broža, Karola Elberta, Tomáša Seidmanna, Ľudovíta Štassela a Vojtecha Wicka mladými študentmi za najlepšiu skladbu vybratá a vyhodnotená Štasselova skladba *Tancujeme twist*. Skladba sa stala najúspešnejším hitom vtedajšej slovenskej populárnej hudobnej kultúry roku 1963 a získala si vedúce postavenie na slovenskej populárnej scéne pred skladbami Karola Elberta.²⁵ Na jednom z koncertov, ktoré boli súčasťou ankety, odznela Štasselova skladba *Mám rada rytmus*, ktorá podľa kritiky upútala svojím sviežim melodickým nápadom.²⁶ Sám autor sa neskôršie pre Slovenský rozhlas vyjadril:

„Mám rád markantný melodický nápad podložený živým rytmickým pulzom a snažil som sa tieto charakteristické znaky plne uplatňovať vo svojich prvých skladbách.“²⁷

V polovici 60. rokov 20. storočia skomponoval piesne stredného prúdu westernu *Savana spí, Jimmy* (na text Alexandra Karšaya) alebo *Smutná Anne*.²⁸ Dňa 12. septembra 1974 získal tretiu cenu z III. ročníka cyklickej skladateľskej súťaže angažovanej tvorby v piesňovom žánri v tretej kategórii „piesne vlastenecké, hrdinské a dumky, spomienkové – na významné a pamätné miesta odboja“ za pieseň *Červenoarmejci* na text Jána Turana. Tretiu cenu získala aj pieseň *Čiapku dole daj* Milana Nováka.²⁹ Ďalšia Štasselova skladba *V tichom údolí* na text J. Turana bola v roku 2005 zaradená do vydania *The Best of KSS 2* s názvom *Aj pieseň je zbraň...* a uvedená v dvoch verziách pod číslami 8 a 9. Skladba patrila k najúspešnejším hitom totalitného režimu spolu so skladbami 21 autorov, napríklad Igora Bázlika, Milana Nováka, Andreja Očenáša, Bartolomeja Urbanca, Pavla Zelenaya a ďalších.³⁰

Štassel je autorom tanečných piesní, orchestrálnych a scénických skladieb, tanečných skladieb. Z asi 300 tanečných skladieb uveďme aspoň bluesové skladby *Bratislavské blues*,³¹ pomalý fox *Daždívý deň*, foxtroty *Buď milá a mlč*,³² *Dobrá noc vám*, *Na to chuť nemám*, *Nesmelý chlapec*, *Podivné sny*,³³ *Rada pre zamračených*, *Sto chutí*, *To jar prišla k nám*,³⁴ *Ty si ten pravý*, *Už je to tak*, *Helena*, *Výpredaj módy* (na text Borisa Droppu), tangá *Ostrovy jari* (1937) a *Večer s tebou*, šansóny *Dlho som hľadal*, *Kúpte si snežienky*, *Song o mŕtvom z Kyjeva*, *Šansón pre pivoňku* (na text B. Droppu), slow-beaty a beaty *Dobre sa maj, milá*, *Mnou sa nechaj viesť* a *Nesmieš v ceste mi stáť* alebo slow-rock *Domov*³⁵ a twist *Tancujeme twist*. Z ďalších kompozícií ilustračne uveďme *Dobrý rytmus* (pre malú inštrumentálnu skupinu),³⁶ *Možno sa ti to len zdá*, *Reminiscencia*, *V tom tichom údolí* a *Život je nedľa*. Okrem piesní skomponoval orchestrálne skladby, filmovú hudbu a hudbu pre deti. Jeho kompozičný profil dopĺňajú detské muzikály, resp. rozprávky so spevmi *Maškrtníci* (1977; vydané 1979)³⁷ na text Jozefa Longauera a *Kotrmelce* (1979), ako aj umelé detské piesne, napríklad *Jarná nôta* na text Eleny Čepčekovej, *Klope dáždík* na text Jana Čareka a Jarmily Štítnickej,³⁸ *Margarétka* na text Milana Ferka,³⁹ *Kvietky* na text Dariny Harmanovej,⁴⁰ šansóny a songy pre rozhlasové

minimuzikály. Hudobne spolupracoval so Štěpánom Koníčkom na televíznom seriáli *Útek zo zlatej krajiny* (1977) a na televíznych dielach *Kolegovia* a *Jeden deň bude žiť*. Nerealizovaný ostal projekt celovečernej scénickej hudby k muzikálu *Sabína*.⁴¹ Zvláštnu pozornosť si zaslúži v oblasti hudobnej kultúry populárneho okruhu netypická trojčastová suita *Pozdrav do Moskvy*. Vznikla z pôvodnej tanečnej skladby rovnakého mena. Jednotlivé časti suity nesú názvy *Križovatka v centre*, *Večer pod Slavínom* a *Dunajské nábrežie*. Mnohé skladby publikoval pod občianskym menom Ľudovít Štassel ako autor hudby a zároveň aj pod pseudonymom Ivo Martin ako autor textu, napríklad piesne *Súmrak*, *December* alebo *Dom mojich snov*. V roku 1997 napísal spomienkovú pieseň *Vrútky, Vrútky*. Pieseň vznikla na podnet vtedajšieho primátora mesta Ľubomíra Bernáta na stretnutí Vrútočanov v Bratislave 6. decembra 1997. O dva týždne bola pieseň dokončená. Jej premiéra sa uskutočnila až tri roky po skladateľovej smrti, dňa 8. júna 2005 v interpretácii Komorného sláčikového orchestra Základnej umeleckej školy Frica Kafendu vo Vrútkach, vysunuté pracovisko Krpeľany, pod vedením Dušana Tumu. Tuma upravil Štasselovu skladbu pre komorný sláčikový orchester. Sólový part spievala Andrea Janíková.⁴² Spomienkovou skladbou tak vytvoril akýsi kompozičný oblúk, pretože práve vo Vrútkach vzniklo jeho prvé tango *Ostrový jari* (okolo roku 1937) a o 60 rokov venoval svojmu rodisku spomienkovú pieseň *Vrútky, Vrútky*.

Od roku 1945 bol členom Komunistickej strany Československa. Za svoju činnosť bol socialistickým režimom ocenený Zlatým odznakom Socialistického zväzu mládeže (1982) a Cenou Socialistického zväzu mládeže za angažovanú tvorbu (1983). K nepopulárnej činnosti patrí jeho pôsobenie ako agenta Štátnej bezpečnosti s prezývkou Akord 17101.

Interpretmi Štasselových piesní boli Zdeněk Sychra v Martine (*Leóna, Chvilé s tebou*)⁴³ a Naďa Meriačová vo Vrútkach. V Bratislave jeho piesne interpretovali, na zvukové médiá zaznamenali a vo vtedajšom Československu spropagovali Eva Kostolányiová (*Leto, Sladké slová*), Karol Duchoň (*V zákrute*),⁴⁴ Dušan Grúň (*Elégia, Náhodou viem, Šťastné a veselé* v úprave Františka Havlíčka, *Adios, láska zlá*), Zora Kolínska (*U nás na Vianoce, Tichá noc*),⁴⁵ Jana Kocianová, Eva Mária Uhríková (*Pár belasých dní, Život je nedeľa*),⁴⁶ Helena Blehárová (*Na vine je mama*),⁴⁷ Gabriela Hermélyová (*Mám stále plno ideálov, Pískavé blues* – džezová skladba s klarinetom), Tatjana Hubinská (*Môžeš si byť istý, Nesmieš v ceste mi stáť*), Marcela Leiferová (*Láska je sladká, Falošný hráč*),⁴⁸ Alena Tichá (*Daždívý deň*),⁴⁹ Ervín Chalupa (*Mnou sa nechaj viesť*),⁵⁰ Oľga Szabová (*Sny spod vankúša*),⁵¹ Miroslav Ličko (*Brest, Mier celej planéte*),⁵² Ján Greguš s poprockovou skupinou Rytmus (*Jahody so slaninou* na text Pavla Jursu) a legendárne spevácke dvojice Zuzana Lonská a Zdeněk Kratochvíl (*Ráno nad riekou, Sto chutí, Tam, kde bývaš ty*),⁵³ Viera Sokolová a Noro Fiebig (*Dobre sa maj, milá*)⁵⁴ a ďalší. Väčšiu časť uvedených piesní nahral Tanečný orchester Československého rozhlasu (TOČR) v Bratislave, Orchester Gustáva Broma v Brne, Orchester Karla Vlacha v Prahe alebo Tanečný orchester Tatra revue.⁵⁵ Nahrávky sa realizovali v rozhlasových štúdiách v Bratislave, Brne a Prahe. Koncom 60. rokov 20. storočia sa jeho skladby stali súčasťou repertoáru bigbandového orchestra G. Broma. Piesne pre tieto telesá a štúdiové nahrávanie upravil Mojmir Bártek, Jaromír Hnilička, František Trnka, Zdeněk Novák, Ján Hajnal, Karol Ondreička, Vierošlav Matušík a Igor Bázlik. Ako dirigenti sa uplatnili Miroslav Brož, Ivan Horváth, Jiří Hanousek, Vierošlav Matušík, Igor Bázlik a iní. Z nahratých piesní iba ilustračne uvedme napríklad *Sto chutí* (1962, 20. január 1971),⁵⁶ *Hej, limba!* (22. august 1963), *Tam, kde bývaš ty*

(1964), *Nesmieš v ceste mi stáť* (1969),⁵⁷ *Láska je sladká* (1969),⁵⁸ *Môžeš si byť istý* (1969),⁵⁹ *Náhodou viem* (8. marec 1971),⁶⁰ *Mám rada rytmus* (7. október 1971),⁶¹ *Na to chuť nemám* (7. január 1973),⁶² *Málo* (1. október 1973),⁶³ *Bez teba som ako loď* (10. december 1973),⁶⁴ *Križovatka v centre*, *Večer pod Slavínom* a *Dunajské nábrežie* (25. máj 1979),⁶⁵ *Daždívý deň* (22. september 1980),⁶⁶ *Už ťa nemám rád* (22. december 1980),⁶⁷ *Hudba, rytmus a ja* (4. marec 1983),⁶⁸ *Bratislava, dobrý deň* (22. september 1980),⁶⁹ *Bratislavské ráno* (1984),⁷⁰ *Ešte pár dní* (11. december 1985),⁷¹ *Mňa doma nikto nečaká* (23. február 1987),⁷² *To nie je láska, moja milá* (7. december 1987),⁷³ *Vráť sa* (19. apríl 1989)⁷⁴ alebo *Chcem, aby ma niekto mal rád* (1989).⁷⁵ Podľa Martina Jurča sa v bratislavskom rozhlasovom archíve nachádza vyše 150 nahrávok Štasselových skladieb.⁷⁶

Ako autor hudby na texty iných autorov je uvedený vo viacerých piesňových kompozíciách. Pripomeňme napríklad, že *Šansón pre pivoňku* (1963) na text Borisa Droppu v úprave F. Havlíčka nahrála inštrumentálna skupina F. Havlíčka a spievala ju Zuzana Lonská, Gabriela Hermélyová a Bea Littmanová. Pieseň *Song o skalnom kvete* na text Ivana Úradníčka a Milana Slobodníka (1964) naspieval Ivan Krajíček,⁷⁷ pieseň *Márne sa ma pýtaš* na text Milana Dunajského naspievala Eva Biharyová. Pieseň *Nevešaj hlavu do dlaní* na text Cyrila Vašíka nahrál TOČR v Bratislave (1971) a naspievala ju Tatjana Hubinská. Pieseň *Schody počítam* na text Albína Škovieru (1986) takisto nahrál TOČR v Bratislave s dirigentom V. Matušikom a naspieval Dušan Grúň.⁷⁸ Zvláštnu skupinu v Štasselovom skladateľskom odkaze tvoria úpravy skladieb iných autorov. Inštrumentoval napríklad pomalý fox *Dnes láska prišla* Róberta Hrebenára, ktorá vyšla v edícii *Skladby pre tanečný orchester 19* v martinskej Osvete (1958). Nasledovali úpravy skladieb v albumoch *Dobry rytmus 1* a *Dobry rytmus 10*.⁷⁹

Podnetnou bola Štasselova textárska činnosť. Začínal s prekladmi, pretože v 50. rokoch v Martine neboli žiadni textári. Z prekladov uveďme texty piesní *Ráno nad riekou* (pôvodne *Down by the Riverside*), text americkej ľudovej piesne *Tak mám rád ráno*, *Sedem bielych ruží* Jürgena Hermanna, *Ružové ráno* (pôvodne *Morning Sky*) Georgea Bakera, *Lady Sunshine and Mister Moon* Heinza Gietza alebo *Rosalie* Charlesa Nowa, Joe Menkeho a Tobby Lütha. S Viliamom Šakarbom preložil a do tlače pripravil vyše štyristostranovú knihu Josefa Augustu *Z pradejín života* (1961).⁸⁰ Ako autor textov, zväčša pod pseudonymom Ivo Martin, je zaznamenaný v skladbách *Don Juan* Antona Lieskovského,⁸¹ *Haló, slečna* Gejzu Dusíka, *Pesnička z predmestia*, *Čierne perly*, *Len keď spíš*, *Luna nad lago maggiore*, *Svitanie*, *V malom café* a *Starý denník* F. Havlíčka, *Myšlienky na teba* a *Polnočné randevous* K. Elberta, *Zábudlivý kominár* a *Tak dávno to už viem* T. Seidmanna,⁸² *Už viem, čo je láska* T. Šeba-Martinského, *Neverí mi ani slovo* Jána Siváčka, *Lístie padá* Josepha Kosmu, *Ostrov splnených snov* Pavla Zelenaya, *Týždeň je preč* Bohumila Trnečku, *Pieseň o veľkom priateľstve*, *Príď večer*, *šuhajko, ku nám*, *Prišlo dievčatko* a *Slovensko krásne* F. Kováčika-Podmagurského, *Súmrak* Vojtecha Knypla, *Daj sa mi napiť* Františka Branského, *Do mojich snov* Františka Biharyho a ďalších autorov hudby.

Prvé skladby mu vyšli tlačou už počas pôsobenia v Martine. Vo vydavateľstve Osveta vychádzali jeho skladby v malých formátoch samostatne a neskôr v rámci edície *Dychová hudba*, napríklad v čísle 28 mu vyšlo tango *Večer s tebou* spolu s pomalým foxom *Úsmev ti pristane* Jána Siváčka.⁸³ V roku 1957 mu v Osvete vyšiel foxtrot pre tanečný orchester *Na to chuť nemám*. Jeho skladby vyšli v antológiách, albumoch a edíciách *Sentimentálna trúbka* (*Elégia*, *Náhodou viem*), *20 naj* (*Song o skalnom kvete*, *Šťastné a veselé*, *U nás na Vianoce*), *Hviezdne Vianoce* (*Šťastné a veselé*, *U nás na Vianoce*),

Ružové ráno (Adios, láska zlá), Starý denník (Len blázon verí), Album tanečných piesní, Pesničky do vrecka, Spievame v rytme a inde. Špeciálnu skupinu tvoria nahrávky skladieb na gramofónových a vinylových platniach značky Supraphon a Opus. Na demonštráciu nám posluží sólový album s názvom *Tatjana Hubinská spieva s Orchestrom Gustava Broma* z roku 1969. Album bol nahratý na platňu (1970) vo vydavateľstve Supraphon. Obsahuje Štasselove piesne *Rozsvieť môj dom* na text Ctibora Valašíka a *Len blázon verí* na Štasselov text a text T. Janovica. Album je typickou ukážkou svojej doby, keď sa na LP platne nezaraďovali piesne zo singlov, čo je dnes unikát. Album neskôr vyšiel na CD vo vydavateľstve Opus.⁸⁴

Ľudovít Štassel bol predstaviteľom strednej generácie skladateľov hudobnej kultúry populárneho okruhu na Slovensku a spojovacím článkom medzi predstaviteľmi hudobnej moderny a hudobnej avantgardy. Niektoré Štasselove aktivity a skladby boli poplatné danému obdobiu a režimu, iné zase štandardne reprezentovali populárnu hudobnú kultúru v jej heterogénnych vyjadrovacích sústavách, žánroch a konkrétnych formách. Z nich vynikal najmä v oblasti swingu v 60. a 70. rokoch 20. storočia. Podľa posledného rozhovoru presadzoval dobrú hudbu:

„[...] bez žánrovej či autorskej diskriminácie. Domnievam sa, že dnes všeobecne vládne tendencia jednostranného preferovania rockovej hudby na úkor ostatných druhov populárnej hudby, a tým aj na úkor pestrosti a bohatosti jej celkového záberu. Zabúda sa nielen na autorov tejto hudby, ale aj na to, že táto hudba má svojich poslucháčov v starších generačných vrstvách, ktorým sa takto necitlivo odopiera naplnenie ich záujmov. Často sa stretávam s podobne formulovanými názormi.“⁸⁵

Pozoruhodná hudobná pozostalosť po Ľ. Štasselovi vo forme rukopisov skladieb, notových vydaní a fotografií sa nachádza v súkromnom vlastníctve syna PhDr. Iva Štassela, riaditeľa Mestského ústavu ochrany pamiatok v Bratislave. Radi by sme mu vyjadrili poďakovanie za poskytnutie informácií a fotografií z archívu jeho otca. Nahrávky Štasselových skladieb sa nachádzajú v Archíve Rozhlasu a televízie Slovenska v Bratislave. Za profesionálny prístup pri sprístupňovaní archívnych jednotiek a informácií ďakujeme PhDr. Martinovi Jurčovi, rozhlasovému redaktorovi a moderátorovi Rozhlasu a televízie Slovenska v Bratislave.

POZNÁMKY

- ¹ Atmosféru tohto obdobia priblížil napríklad Ladislav Burlas. KOPČÁKOVÁ, Slávka (ed.): *Ladislav Burlas a slovenská hudobná kultúra*. Prešov: Prešovská univerzita, 2017, 238 s.
- ² Pojem slovenská hudobná moderna sme prevzali od Ladislava Burlasa. Pojem slovenská hudobná avantgarda sme prevzali od Ľubomíra Chalupku. BURLAS, Ladislav: *Slovenská hudobná moderna*. Bratislava: Obzor, 1983, 208 s. CHALUPKA, Ľubomír: *Slovenská hudobná avantgarda: štýlotvorné*

formovanie skladateľskej generácie nastupujúcej v 60. rokoch 20. storočia. Bratislava: Univerzita Komenského, 2011, 672 s.

- ³ KAJANOVÁ, Yveta: K periodizácii slovenskej populárnej hudby a jazzu. In: BELIČOVÁ, Renáta (ed.): *Slovenská hudobná kultúra – kontinuita či diskontinuita? 1. Živá kultúra alebo skanzen?* Žilina: Žilinská univerzita, 2007, s. 101 – 122.

- ⁴ JURČO, Martin: Kontinuita zakladateľskej generácie populárnej hudby v kontexte rozhlasového a televízneho vysielania.

- In: BELIČOVÁ, Renáta (ed.): *Hudobný život na Slovensku – kontinuita či diskontinuita? 1. Živá kultúra alebo skanzen?* Žilina: Žilinská univerzita, 2007, s. 123 – 140. JURČO, Martin: Šesťdesiate roky ako pozitívny vývojový impulz slovenskej populárnej hudby v kontexte rozhlasového vysielania. In: BELIČOVÁ, Renáta (ed.): *Hudobný život na Slovensku – kontinuita či diskontinuita? 2. Nástup diverzity. Dynamizmus živéj kultúry?* Žilina: Žilinská univerzita, 2009, s. 152 – 170.
- ⁵ Vo Vrútkach pôsobil Klement Gottwald, Karol Bacílek, Július Verčík, Vojtech Daubner a iní. Z Vrútok pochádzal historik robotníckeho hnutia Miloš Gosiorovský, ktorý už ako 30-ročný bol vymenovaný za profesora československých dejín na Univerzite Komenského v Bratislave. Túto líniu nasledoval aj profesor žurnalistiky Fraňo Ruttokay-Miklían, ktorý nepatrí do hornovrútockej rodovej línie autora tejto štúdie.
- ⁶ Cisársko-kráľovskú privilegovanú Košicko-bohumínsku železnicu 1. februára 1921 prevzali Československé štátne dráhy (ČSD) vo vlastníctve súkromnej spoločnosti. Úradný názov Košicko-bohumínska železnica (KBŽ) zanikol až v roku 1955.
- ⁷ Už v roku 1907 zaznamenali Vrútky 528 členov v sociálno-demokratických odborových organizáciách, po Budapešti a Petrovci najviac v celom Uhorsku. GOSIOROVSKÝ, Miloš: *Príspevok k dejinám slovenského robotníckeho hnutia*. Bratislava: Pravda, 1951, s. 17.
- ⁸ Podľa sčítacích hárkov 531/262 a 532/119 z roku 1930 sa nám zachovali mená hudobníkov, pôsobiacich v hoteloch Uránia a U Šimona Runda, napríklad Irena Bihariová (23. september 1904, Vrútky – ?) bola klaviristkou a kaviarenskou hudobníčkou v hoteli Uránia a mala ľavú nohu kratšiu, Ján Ferienčík (29. január 1893, Banská Bystrica – ?) pôsobil ako kaviarenský hudobník a kapelník v hoteli Uránia od septembra 1930. V hoteli u Šimona Runda pôsobil zase saxofonista Rudolf Varga (15. február 1911, Bratislava – ?), klavirista Rudolf Arány (5. máj 1901, Sereď – ?) a akordeonista Jozef Majchrzyk (16. marec 1891, Borowa, Poľsko – ?).
- ⁹ Ľudovíta Štassela a Jaroslava Jochymeka spomína Štefan Priehradný. PRIEHRADNÝ, Štefan: Čriecky dopisovateľov. In: *Vrútočan*, roč. 9, 1998, č. 2, s. 17.
- ¹⁰ Podľa zachovaného opisu na rubovej strane fotografie zobrazujúcej Nađu Meriacovú z Vrútok. Archív Ľ. Štassela Bratislava. Evanjelický zborový dom bol zabratý pre potreby Socialistického zväzu mládeže a Pedagogického inštitútu v Martine.
- ¹¹ Karel Makárius býval v budove vrútockého Konzumu pri železničnej stanici. Do jeho vrútockého bytu sa hru na husliach chodieval učiť Bohumil Urban zo Žiliny. Susedom Makáriusa bol Eduard Beke, ktorý s rodičmi takisto žil v budove Konzumu. Informácie potvrdili profesori žilinského Konzervatória Bohumil Urban a Eduard Beke. Autor príspevku si pamätá na situáciu, keď profesor Urban prijal pozvanie kolegu Antona Kállaya (ktorého manželka je rodáčkou z Vrútok a počas leta obývali svoju chatu v extraviláne Vrútok) na zber húb do lesa povýše rodinnej chaty autora príspevku. V čase letného sucha huby nerástli, ale zhodou okolností obaja hubári našli dve huby. Páni profesori boli natoľko natešení z „úlovku“, že si rozdelili huby v pomere jedna k jednej a doma si z jednej huby zamýšľali spraviť hubovú polievku.
- ¹² Národný podnik Stalinovec bol transformovaný na Závody ťažkého strojárstva (ZŤS).
- ¹³ Podľa emailovej korešpondencie so synom Ivom Štasselom z 24. januára 2023.
- ¹⁴ CÓN, Zdeněk: Jubilant. Ľudovít Štassel 60-ročný. In: *Hudobný život*, roč. 15, č. 6, 28. 3. 1983, s. 7.
- ¹⁵ Zdeněk Sychra (12. marec 1936, Holasice, Česká republika – 3. apríl 2020, Bratislava) pôsobil ako spevák – barytonista, divadelník a kabaretiér. Pôvodne bol vyštudovaným automechanikom. Študoval spev na Konzervatóriu v Brne (1954 – 1956), ale štúdium nedokončil. Spieval v Armádnom divadle v Martine (1956 – 1958) počas vojenskej prezenčnej služby, v podnikoch v Žiline, Považskej Bystrici, Trenčíne, Trnave a Bratislave. V Martine spolupracoval s hercami J. Krónerom, E. Romančíkom, V. Müllerom, E. Bindasom, E. Pappovou-Zvaríkovou, E. Rysovou, H. Mihalíkovou a inými. Pôsobil v kabaretnom divadle Tatra Revue (1965 – 1970) a na Novej scéne v Bratislave (od 1973). Naspieval vyše 200 piesní, napríklad piesne I. Bázlíka, A. Brezovského, Z. Cóna, P. Čádyho, K. Elberta, G. Dusíka, A. Lieskovského, V. Matušíka, T. Seidmanna, J. Siváčka, T. Šeba-Martinského, Ľ. Štassela, B. Trnečku a iných. Zo Štasselových piesní interpretoval *Chvilé s tebou* a *Leona*.
- ¹⁶ HREBENÁR, Róbert: Niekoľko úvah o slovenskej tanečnej hudbe. In: *Slovenská*

- hudba – časopis Zväzu slovenských skladateľov, roč. 1, 1957, č. 11 – 12, s. 274 – 278.
- 17 Z manželstva Ľudovíta a Ireny Štasselovcov pochádza syn Ivo, ktorý pôsobí ako historik umenia so špecializáciou na problematiku ochrany pamiatok, dejiny architektúry a metodiku reštaurovania.
- 18 Ľudovíta Štassela už roku 1964 spomína Ivan Hrušovský vo svojej monografii. HRUŠOVSKÝ, Ivan: *Slovenská hudba v profiloch a rozboroch*. Bratislava: Štátne hudobné vydavateľstvo, 1964, s. 425.
- 19 -nl-: Jarné kolo seriálu „Vyberte si pesničku“ (tentoraz s pochvalou). In: *Hudobný život 70*, roč. 2, č. 8, 24. 4. 1970, s. 6. Televízna súťaž Vyberte si pesničku nadviazala na cyklus Zlatá kamera a jej pokračovateľom bola Malá televízna hitparáda (1967 – 1973). V 70. a 80. rokoch 20. storočia sa realizovali televízne relácie Našich deväť, 5xP a Triangel. V 90. rokoch 20. storočia sa realizovali relácie Repete, Šlágerparáda, ale aj večery s Róbertom Kazíkom alebo Petrom Stašákom.
- 20 – R –: Pred zjazdom. In: *Hudobný život 77*, roč. 9, č. 2, 31. 1. 1977, s. 1.
- 21 Predchodkyňou Slovkoncertu bola Estrádna kancelária. Vedúcim Estrádnej kancelárie v rokoch 1953 – 1956 bol Ján Siváček. Siváček pôsobil ako tajomník komisie pre malé hudobné formy Zväzu československých skladateľov na Slovensku (1964 – 1969) a ako riaditeľ a predseda festivalového výboru Medzinárodného festivalu tanečnej piesne, premenovaného na Bratislavskú lýru (1966 – 1970). VRBSKÝ, Karol: Vzácná životná partitúra. In: *Slovo*, Piatok 11. 7. 2008. Dostupné na: <http://www.noveslovo.sk/node/9084>.
- 22 HORECKÝ, Konštantín: Ľudovít Štassel – zakladateľ slovenskej populárnej hudby. In: *Vrútočan*, roč. 11, 2000, č. 6, s. 22 – 23; HORECKÝ, Konštantín: Odišiel skladateľ Ľudovít Štassel. In: *Vrútočan*, roč. 13, 2002, č. 7 – 8, s. 3; HORECKÝ, Konštantín: Odišiel Ľudovít Štassel. In: *Nový Život Turca*, roč. 11 (42), 2002, č. 27, 2. 7. 2002, s. 4; VAJDOVÁ, Monika: Zložil „vrútocký hymnu“. In: *Vrútočan*, roč. 9, 1998, č. 9, s. 24 – 25. Štassel je zaradený v personálnej bibliografii. PATÚŠOVÁ, Irena (ed.): *Osobnosti Vrútok. Personálna bibliografia*. Vrútky: Kultúrne centrum, 1998, s. 75; ERTL, Dušan: *Lexikón vrútockých osobností*. Vrútky: Mesto Vrútky, 2005, s. 77 – 78, heslo Štassel Ľudovít.
- 23 B. m.: Aktuality. Generálny riaditeľ... In: *Hudobný život*, roč. 30, č. 13, 1. 7. 1998, s. 2.
- 24 ŠTASSEL, Ľudovít: Naše tanečné orchestre. In: *Slovenská hudba – časopis Zväzu slovenských skladateľov*, roč. 6, 1962, č. 1, s. 35.
- 25 WASSERBERGER, Igor: O ankete. In: *Slovenská hudba – časopis Zväzu slovenských skladateľov*, roč. 7, 1963, č. 4, s. 122 – 123.
- 26 WASSERBERGER, Igor: O ankete. In: *Slovenská hudba – časopis Zväzu slovenských skladateľov*, roč. 7, 1963, č. 6, s. 184.
- 27 HABER, Viktor: *Jeho piesne nahrali Kolínska či Duchoň. Ľudovít Štassel patríl k významným skladateľom*. In: <https://spravy.rtvv.sk/2022/06/jeho-piesne-nahrali-kolinska-ci-duchon-ludovit-stassel-patril-k-vyznamnym-skladatelom/>.
- 28 KAJANOVÁ, c. d., s. 101 – 122.
- 29 -r-: Odmeny skladateľom. In: *Hudobný život*, roč. 6, č. 18, 30. 9. 1974, s. 7.
- 30 Dostupné na: http://www.sonymusicbonton.cz/ukaz_cd.php?cd=221.
- 31 Skladba *Bratislavské blues* vyšla v albume *Jazz na klavíri*. Populárne slovenské tanečné melódie v jazzovej koncepcii Ladislava Gerhardta. Praha – Bratislava: Štátne hudobné vydavateľstvo, 1964, 32 s. + party pre bas a bicie nástroje. Okrem tohto vydania z roku 1964 bola skladba vydaná po prvýkrát roku 1960.
- 32 Foxtrot *Buď milá a mlč* vyšiel v zbierke *10 skladieb pre malý tanečný orchester*. Bratislava: Osvetový ústav, 1962.
- 33 Foxtrot *Podivné sny* vyšiel v edícii *Pesničky do vrecka č. 3* v úprave pre spev a gitaru.
- 34 Foxtrot *To jar prišla k nám* vyšiel v zbierke ELBERT, Karol (ed.): *Tanečné melódie pre spev a klavír*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1959, s. 26 – 27.
- 35 Slow-rock *Domov* vyšiel v albume *Pesničky do vrecka č. 2* v úprave pre spev a gitaru.
- 36 Vyšiel v inštrumentácii pre hlas, husle, akordeón a gitaru.
- 37 Detský muzikál *Maškrtníci* obsahuje deväť piesní: *Kde bolo, tam bolo; Smutný som a neveselý; Nikto veru nečakal; Chodím si tak po krajine; Čo sa asi ráno stane; Eso, kráľ a horník; Hádanka (Rastie, rastie); Dve prázdne hlavy a Raz, dva, tri, štyri*.
- 38 Detská pieseň *Klope dážďik* vyšla na platni *Nové české a slovenské pionýrske písně* (1963) a v albume *Zlatá brána* (1975).
- 39 Detská pieseň *Margarétka* vyšla v albume *Zlatá brána* (1975).
- 40 Detská pieseň *Kvietky* vyšla v albume *Zlatá brána* (1980).
- 41 JURČO, Martin: Spomíname na skladateľa Ľudovíta Štassela. In: *Rádio Regina*, 26. 9. 2020, 11:40 hod., relácia Výročia, história.

- Dostupné na: <https://reginazapad.rtvs.sk/clanky/vyrocia-historia/235396/spominanie-na-skladateľa-ludovita-stassela>.
- ⁴² PULLMANNOVÁ, Helena: Slovenská premiéra vrútockej oslavnej piesne. In: *Vrútočan*, roč. 16, 2005, č. 7 – 8, s. 20.
- ⁴³ Pieseň nahralo Sexteto Juraja Velčovského so Zdeňkom Sychrom ako LP Supraphon 013754 (1964) a pieseň *Chvilé s tebou* nahral Tanečný orchester bratislavského rozhlasu s dirigentom M. Brožom a vokálnou skupinou Harmónia kvartet ako LP Supraphon 013767 (1965).
- ⁴⁴ Autorom textu piesne *V zákrute* bol Ján Turan.
- ⁴⁵ Pieseň *U nás na Vianoce* v interpretácii Zory Kolínskej nahral TOČR v Bratislave a pieseň vyšla na LP *Slovenské koledy. Z klenotnice ľudovej hudby – autentický folklór* (1969). Pieseň *Tichá noc* bola nahratá roku 1969 v cenzurovanej verzii, v ktorej boli vynechané slová o Ježiškovi. Pieseň *Šťastné a veselé* nahral Malý orchester Fr. Havlíčka ako LP Supraphon 013468 (1966).
- ⁴⁶ Nahral TOČR Bratislava v rámci súťaže *Vyberte si pesničku pre Opus* ako platňu č. 90 43 0362 (1974).
- ⁴⁷ Pieseň *Na vine je mama* naspievala Helena Blehárová s Orchestrom Gustava Bromy pre Supraphon 013760 (1964).
- ⁴⁸ Nahral Tanečný orchester Karla Vlacha so sólistkou Marcelou Leiferovou. Išlo o Leiferovej debutový album. Bol to jeden z prvých slovenských albumov nahratých pod značkou Supraphon. Po delimitácii slovenskej pobočky Supraphonu sa stal jedným z prvých úspešných albumov pod značkou Opus Bratislava. ZEMAN, Ľubo: Dlhohrajúca Marcela. In: *Hudobný život 69*, č. 23 – 24, 19. 12. 1969, s. 12.
- ⁴⁹ Pieseň *Daždívý deň* v interpretácii Aleny Tichej vyšla na platni po vydavateľstve Supraphon s názvom *Tie dni (Those were the days)* v roku 1969.
- ⁵⁰ Nahral Tanečný orchester bratislavského rozhlasu s dirigentom I. Horváthom v úprave Petra Smékala ako vinylovú platňu Supraphon 0 43 0548 (1968). MUDr. Ervín Chalupa študoval hru na husliach v Základnej hudobnej škole v Martine v triede Aladára Karvaya. Počas štúdia sa zúčastnil Kocianovej huslovej súťaže v Ústí nad Orlicí, kde obsadil 5. miesto. V štúdiu pokračoval na Vyššej hudobnej škole v Žiline. Emigroval do Švédska, kde pôsobí ako očný lekár. Pieseň aranžoval Peter Smékal, nahral ju TOČR v Bratislave s dirigentom Ivanom Horváthom (1968).
- ⁵¹ Nahral Orchester Juraja Velčovského a vydal Opus ako platňu č. 91 43 0422 (1977).
- ⁵² Pieseň *Brest* nahral Opus na verejnom koncerte Slovenského festivalu politickej piesne v Martine (1982) z produkcie Čs. rozhlasu v Bratislave. Pieseň *Mier celej planéte* nahral Opus na verejnom koncerte Slovenského festivalu politickej piesne v Martine (1985) a TOČR Bratislava.
- ⁵³ Pieseň *Tam, kde bývaš ty* nahral Zdeněk Kratochvíl so skupinou Combo Gustava Ofermana na LP Supraphon 013758 (1964). Pieseň vyšla na *Albume tanečných piesní III*. Bratislava: Slovenský hudobný fond.
- ⁵⁴ Nahral Tanečný orchester bratislavského rozhlasu s dirigentom M. Brožom ako vinylovú platňu Supraphon 0 43 0407 (1968).
- ⁵⁵ TOČR účinkoval v rokoch 1961 – 1992 ako profesionálny rozhlasový tanečný orchester.
- ⁵⁶ Foxtrot *Sto chutí* vyšiel na *Albume tanečných piesní I*. Evidovaný ako nahrávka na LP Supraphon 0564/45. Nahrávku roku 1962 realizoval TOČR s dirigentom Miroslavom Brožom. Nahrávku roku 1971 realizoval Orchester Gustava Bromy s dirigentom Mojmirom Bártkom.
- ⁵⁷ Beat *Nesmieš v ceste mi stáť* nahrala Tatjana Hubinská s RT-VOX a TOČR a dirigentom Ivanom Horváthom. ROHÁL, Robert: *Legendy československé populárnej hudby. 70. a 80. léta*. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 59; B. m.: Hudobné vydavateľstvo Supraphon Bratislava. In: *Hudobný život 69*, č. 20, 7. 11. 1969, s. 7.
- ⁵⁸ Naspievala M. Leiferová s vokálnou skupinou RT-VOX a TOČR s dirigentom I. Horváthom ako vinylovú platňu Supraphon 0 43 0841 (1970). B. m.: Hudobné vydavateľstvo Supraphon Bratislava. In: *Hudobný život 69*, č. 20, 7. 11. 1969, s. 7.
- ⁵⁹ Naspievala T. Hubinská s vokálnou skupinou RT-VOX, Orchestrom Gustava Bromy a TOČR s dirigentom I. Horváthom. B. m.: Hudobné vydavateľstvo Supraphon Bratislava. In: *Hudobný život 69*, č. 20, 7. 11. 1969, s. 7.
- ⁶⁰ Nahral sláčikový orchester a Laco Déczi (trúbka) v Čs. rozhlasu v Brne s dirigentom Jiřím Hanouskom.
- ⁶¹ Nahral Orchester Gustava Bromy v Brne.
- ⁶² Nahral Orchester Gustava Bromy v Brne s dirigentom Zdeňkom Novákom.
- ⁶³ Nahral TOČR s dirigentom V. Matušíkom v úprave Jaromíra Hniličku.
- ⁶⁴ Nahral TOČR s dirigentom V. Matušíkom v úprave Františka Trnku a so Zborom Lubomíra Pánka.

- ⁶⁵ Nahrávku troch častí suity *Pozdrav do Moskvy* realizoval TOČR s dirigentom M. Brožom.
- ⁶⁶ Nahral TOČR v úprave V. Matušíka s dirigentom V. Matušíkom.
- ⁶⁷ Nahral TOČR s dirigentom V. Matušíkom.
- ⁶⁸ Nahral TOČR s dirigentom Petrom Šibilevom v úprave Karola Ondreičku.
- ⁶⁹ Nahral TOČR s dirigentom V. Matušíkom v úprave Jána Hajnala, na klavíri hral Ján Hajnal.
- ⁷⁰ Uvedené 16. 6. 2017 v Rádiu Regina pri príležitosti 75. výročia narodenia Dušana Grúňa. Moderoval Martin Jurčo.
- ⁷¹ Nahral TOČR s dirigentom V. Matušíkom v úprave V. Matušíka.
- ⁷² Nahral TOČR so štúdiovou skupinou Pavla Zajíčka, na basgitare hral Matúš Jakabčic.
- ⁷³ Nahral TOČR s dirigentom V. Matušíkom.
- ⁷⁴ Nahrať v Štúdiu Slovenského rozhlasu s dirigentom I. Bázlikom a Štefanom Hertgottom (ústna harmonika). Ide o tému z filmu *Útek zo zlatej krajiny*.
- ⁷⁵ Nahral štúdiový orchester Slovenského rozhlasu s dirigentom I. Bázlikom, na gitare hral Jozef Zsapka.
- ⁷⁶ JURČO, Martin: Spomíname na skladateľa Ľudovíta Štassela. In: *Rádio Regina*, 26. 9. 2020, 11:40 hod., relácia Výročia, história. Dostupné na: <https://reginazapad.rtvs.sk/clanky/vyrocia-historia/235396/spominanie-na-skladatela-ludovita-stassela>.
- ⁷⁷ Nahral Tanečný orchester Tatra revue Bratislava s dirigentom Jurajom Berczellerom.
- ⁷⁸ Uvedené 16. 6. 2017 v Rádiu Regina pri príležitosti 75. výročia narodenia Dušana Grúňa. Moderoval Martin Jurčo.
- ⁷⁹ *Dobrý rytmus 1*. 11 tanečných skladieb pre malú inštrumentálnu skupinu. Praha; Bratislava: Štátne hudobné vydavateľstvo, 1960. *Dobrý rytmus 10*. 11 tanečných skladieb pre malú inštrumentálnu skupinu. Praha; Bratislava: Štátne hudobné vydavateľstvo, 1963.
- ⁸⁰ AUGUSTA, Josef: *Z pradejín života*. Bratislava: Osveta, 1961, 439 s.
- ⁸¹ Rumbu *Don Juan* naspievala Zuzana Lonská. V úprave Aloisa Boudu ju nahral Tanečný orchester Siloša Pohanku pri MV ČSM (1960). Skladba vyšla v Supraphone pod číslom 51 780-M; 51 308; LP 0 13 725.
- ⁸² Foxtrot *Zábudlivý kominár* vyšiel v klavírnej úprave Františka Havlíčka. SEIDMANN, Tomáš: *Zábudlivý kominár*. Edícia Hudba dobrej pohody č. 7. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1960.
- ⁸³ Štassel je na titulnej strane uvedený ako Ľudovít J. Štassel.
- ⁸⁴ ROHAL, Robert: *Legendy československé populárnej hudby – 70. a 80. léta*. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 59.
- ⁸⁵ JURČO, Martin: Spomíname na skladateľa Ľudovíta Štassela. In: *Rádio Regina*, 26. 9. 2020, 11:40 hod., relácia Výročia, história. Dostupné na: <https://reginazapad.rtvs.sk/clanky/vyrocia-historia/235396/spominanie-na-skladatela-ludovita-stassela>.

PRAMENE

Archív Igora Dobrovolného vo Vrútkach
 Archív Juraja Ruttkaya vo Vrútkach
 Archív Ľudovíta Štassela v Bratislave
 Archív Rozhlasu a televízie Slovenska v Bratislave
 Literárny archív Slovenskej národnej knižnice v Martine

BIBLIOGRAFIA

AUGUSTA, Josef: *Z pradejín života*. Martin: Osveta, 1961, 439 s.
 B. m.: Aktuality. Generálny riaditeľ... In: *Hudobný život*, roč. 30, č. 13, 1. 7. 1998, s. 2.
 B. m.: Hudobné vydavateľstvo Supraphon Bratislava. In: *Hudobný život* 69, č. 20, 7. 11. 1969, s. 7.
 BURLAS, Ladislav: *Pohľady na súčasnú slovenskú hudobnú kultúru*. Bratislava: Opus, 1987, 285 s.

- BURLAS, Ladislav: *Slovenská hudobná moderna*. Bratislava: Obzor, 1983, 208 s.
- CÓN, Zdeněk: Jubilant. Ľudovít Štassel 60-ročný. In: *Hudobný život*, roč. 15, č. 6, 28. 3. 1983, s. 7.
- ELSCHEK, Oskár: Kontinuita a diskontinuita v hudbe a v muzikológii. In: BELIČOVÁ, Renáta (ed.): *Hudobný život na Slovensku – kontinuita či diskontinuita? 2 Nástup diverzity. Dynamizmus živej kultúry?* Žilina: Žilinská univerzita, 2009, s. 61 – 83.
- ERTL, Dušan: *Lexikón vrútockých osobností*. Vrútky: Mesto Vrútky, 2005, s. 77 – 78, heslo Štassel Ľudovít.
- GOSIOROVSKÝ, Miloš: *Príspevok k dejinám slovenského robotníckeho hnutia*. Bratislava: Pravda, 1951, 158 s.
- HABER, Viktor: *Jeho piesne nahrali Kolínska či Duchoň. Ľudovít Štassel patril k významným skladateľom*. In: <https://spravy.rtvs.sk/2022/06/jeho-piesne-nahrali-kolinska-ci-duchon-ludovit-stassel-patril-k-vyznamnym-skladatelom/>.
- HORECKÝ, Konštantín: Ľudovít Štassel – zakladateľ slovenskej populárnej hudby. In: *Vrútočan*, roč. 11, 2000, č. 6, s. 22 – 23.
- HORECKÝ, Konštantín: Odišiel Ľudovít Štassel. In: *Nový Život Turca*, 2002, roč. 11 (42), č. 27, 2. 7. 2002, s. 4.
- HORECKÝ, Konštantín: Odišiel skladateľ Ľudovít Štassel. In: *Vrútočan*, roč. 13, 2002, č. 7 – 8, s. 3.
- HREBENÁR, Róbert: Niekoľko úvah o slovenskej tanečnej hudbe. In: *Slovenská hudba – časopis Zväzu slovenských skladateľov*, roč. 1, 1957, č. 11 – 12, s. 274 – 278.
- HRUŠOVSKÝ, Ivan: *Slovenská hudba v profiloch a rozboroch*. Bratislava: Štátne hudobné vydavateľstvo, 1964, 460 s.
- CHALUPKA, Ľubomír: *Slovenská hudobná avantgarda: štýlotvorné formovanie skladateľskej generácie nastupujúcej v 60. rokoch 20. storočia*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2011, 672 s.
- CHALUPKA, Ľubomír: Teoreticko-metodologické východiská k postihovaniu dejín slovenskej hudobnej kultúry po roku 1945. In: BELIČOVÁ, Renáta (ed.): *Hudobný život na Slovensku – kontinuita či diskontinuita? 3 Pluralita hudobných štýlov a hudobných poetík*. Žilina: Žilinská univerzita, 2010, s. 13 – 41.
- CHALUPKA, Ľubomír: Úlohy generácie slovenskej hudobnej avantgardy. In: BELIČOVÁ, Renáta (ed.): *Hudobný život na Slovensku – kontinuita či diskontinuita? 2 Nástup diverzity. Dynamizmus živej kultúry?* Žilina: Žilinská univerzita, 2009, s. 39 – 60.
- JURČO, Martin: Ivan Horváth. Kráčanie po všetkých hudobných cestičkách. In: *Hudobný život*, roč. 52, 2020, č. 11, s. 33 – 35.
- JURČO, Martin: Kontinuita zakladateľskej generácie populárnej hudby v kontexte rozhlasového a televízneho vysielania. In: BELIČOVÁ, Renáta (ed.): *Hudobný život na Slovensku – kontinuita či diskontinuita? 1. Živá kultúra alebo skanzen?* Žilina: Žilinská univerzita, 2007, s. 123 – 140.
- JURČO, Martin: Spomíname na skladateľa Ľudovíta Štassela. In: *Rádio Regina*, 26. 9. 2020, 11:40 hod., relácia Výročia, história. Dostupné na: <https://reginazapad.rtvs.sk/clanky/vyrocia-historia/235396/spominanie-na-skladatela-ludovita-stassela>.
- JURČO, Martin: Šesťdesiate roky ako pozitívny vývojový impulz slovenskej populárnej hudby v kontexte rozhlasového vysielania. In: BELIČOVÁ, Renáta (ed.): *Hudobný život na Slovensku – kontinuita či diskontinuita? 2 Nástup diverzity. Dynamizmus živej kultúry?* Žilina: Žilinská univerzita, 2009, s. 152 – 170.
- JURÍK, Marián – ZAGAR, Peter (eds.): *100 slovenských skladateľov*. Bratislava: Hudobné centrum, 1998, 300 s.
- KAJANOVÁ, Yvetta: K periodizácii slovenskej populárnej hudby a jazzu. In: BELIČOVÁ, Renáta (ed.): *Slovenská hudobná kultúra – kontinuita či diskontinuita? 1. Živá kultúra alebo skanzen?* Žilina: Žilinská univerzita, 2007, s. 101 – 122.
- KOPČÁKOVÁ, Slávka (ed.): *Ladislav Burlas a slovenská hudobná kultúra*. Prešov: Prešovská univerzita, 2017, 238 s.
- LEHOTSKÝ, Oskar: *Slovenská populárna hudba v rokoch 1977 – 1989*. [Postupová práca II.] Bratislava: Univerzita Komenského, 2008, 69 s.

- LUKNÁR, Alojz: Politická pieseň – Martin 1989. In: *Hudobný život* 89, roč. 31, č. 7, 29. 3. 1989, s. 1.
- nl-: Jarné kolo seriálu „Vyberte si pesničku“ (tentoraz s pochvalou). In: *Hudobný život* 70, roč. 2, č. 8, 24. 4. 1970, s. 6.
- PATÚŠOVÁ, Irena (ed.): *Osobnosti Vrútok. Personálna bibliografia*. Vrútky: Kultúrne centrum, 1998, s. 75.
- PRIEHRADNÝ, Štefan: Čriepky dopisovateľov. In: *Vrútočan*, roč. 9, 1998, č. 2, s. 17.
- PULLMANNOVÁ, Helena: Slovenská premiéra vrútockej oslavnej piesne. In: *Vrútočan*, roč. 16, 2005, č. 7 – 8, s. 20.
- r-: Odmeny skladateľom. In: *Hudobný život*, roč. 6, č. 18, 30. 9. 1974, s. 7.
- R-: Pred zjazdom. In: *Hudobný život* 77, roč. 9, č. 2, 31. 1. 1977, s. 1.
- ROHÁL, Robert: *Legends československé populární hudby. 70. a 80. léta*. Praha: Grada Publishing, 2014, 184 s.
- RUTTKAY, Juraj: *Metamorfózy hudobnej kultúry vo Vrútkach 1*. Žilina: Žilinská univerzita, 2008, 299 s.
- RUTTKAY, Juraj: Sto rokov od narodenia Ľudovíta Štassela. In: *Vrútočan*, roč. 34, 2023, č. 1, s. 6.
- SEIDMANN, Tomáš: *Zábudlivý kominár*. Edícia Hudba dobrej pohody č. 7. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1960.
- ŠEBO-MARTINSKÝ, Teodor: Z úspechov malých foriem. In: *Slovenská hudba*, roč. 4, 1960, č. 8, s. 395 – 398.
- ŠOLTÝS, Ladislav – ZELENAY, Pavol: K vývinovým etapám slovenskej tanečnej hudby. In: *Slovenská hudba – časopis Zväzu slovenských skladateľov*, roč. 9, 1965, č. 4, s. 145 – 151.
- ŠTASSEL, Ľudovít: Festival pod Akropolou. In: *Rytmus – časopis pre hudobné, spevácke a tanečné súbory záujmovej umeleckej činnosti*, 1973, č. 10, s. 22.
- ŠTASSEL, Ľudovít: Intertalent. In: *Hudobný život*, roč. 5, č. 7, 16. 4. 1973, s. 2.
- ŠTASSEL, Ľudovít: Naše tanečné orchestre. In: *Slovenská hudba – časopis Zväzu slovenských skladateľov*, roč. 6, 1962, č. 1, s. 35.
- ŠTASSEL, Ľudovít: To jar prišla k nám. In: ELBERT, Karol (ed.): *Tanečné melódie pre spev a klavír*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1959, s. 26 – 27.
- VAJDOVÁ, Monika: Zložil „vrútockú hymnu“. In: *Vrútočan*, roč. 9, 1998, č. 9, s. 24 – 25.
- VRBSKÝ, Karol: Vzácná životná partitúra. In: *Slovo*, Piatok 11. 7. 2008. Dostupné na: <http://www.noveslovo.sk/node/9084>.
- WASSERBERGER, Igor: O ankete. In: *Slovenská hudba – časopis Zväzu slovenských skladateľov*, roč. 7, 1963, č. 4, s. 122 – 123.
- WASSERBERGER, Igor: O ankete. In: *Slovenská hudba – časopis Zväzu slovenských skladateľov*, roč. 7, 1963, č. 6, s. 184.
- ZEMAN, Ľubo: Dlhohrajúca Marcela. In: *Hudobný život* 69, č. 23 – 24, 19. 12. 1969, s. 12.

Obr. 1: Musilov dom vo Vrútkach, v ktorom vyrastal Ľudovít Štassel (c. 1977). Archív Igora Dobrovoľného Vrútky

Obr. 2: Swing band Ľudovíta Štassela vo Vrútkach (1943). Archív Ľudovíta Štassela Bratislava

Obr. 3: Ľudovít Štassel pri hre na trúbke (50. roky 20. storočia). Archív Ľudovíta Štassela Bratislava

Obr. 4: Ľudovít Štassel ako dirigent Veľkého tanečného orchestra v Martine (50. roky 20. storočia). Archív Ľudovíta Štassela Bratislava

Obr. 5: Naďa Meriačová počas koncertu v Evanjelickom zborovom dome vo Vrútkach (c. 1950).
Archív Ľudovíta Štassela Bratislava

-1-
 HUDBA A SLOVÁ LUDOVIT ŠTASSEL

VRÚTKY, VRÚTKY

Tro ad lib.

Rubato /s prednesom/

SÚ MESTA KRÁS-NE, PRESLÁVENÉ V DEJINÁCH, O KTORÝCH PÍŠ-NE PRELETELI SVET.

SÚ TAKÉ, ŽO ICH STRECHY KRÁŠI ZLATÝ PRACH A OB-DI-VU-JE KAŽDÝ HRED.

1. 1.

Obr. 6: Rukopis piesne *Vrútky, Vrútky* (1997). Archív Juraja Ruttkaya

8

mnou sa nechaj viesť

beat

slova i hudba LUDOVIT ŠTASSEL

Rubato con moto C

mf B^b Dmi B^b

(Vocal ad lib.) C F Dmi B^b

A Dmi B^b C

a tempo (Medium beat) B^b Dmi C

(Rhythm section)

Vocal chorus B^b Dmi C

dim.

B^b Ami F Ami Dmi C

1. } Mnou sa nechaj viesť.
2. }
3. }

Ru-zi-vam ľa
R-ve-diem ľa
Ro-me-ná - ňou

9

B^b Ami F C A A^b A D^b Gmi B^b D^b

na náštevnu hviezd.
prachom hviezdnych ciest.
ne-poznaných hviezd. Som

Gmi B^b D^b Gmi B^b Dmi C Dmi

šľasťná budeš smiať... 1. }
dobre bu-de ti rád! 2. }
ľu, a mám ľa náď! 3. }

SOLO D^b Gmi B^b D^b Gmi

SBOR Za chvíľoč-ku snáď sa šľasťná budeš
Smútok u-le - ľi a dobre budeš
Nemu siš sa báť... Som ľa, a mám ľa

B^b D^b Gmi B^b Dmi C Dmi

SOLO smiať... 1. } Tak zavri oči a mnou sa nechaj viesť!
fi. 2. }
rád. 3. }

SOLO B^b D^b Gmi B^b Dmi C Dmi

dim.

Coda Dmi B^b

© Supraphon, Praha - Bratislava 1968
All rights reserved
Printed in Czechoslovakia

Obr. 7: Ludovit Štassel: Mnou sa nechaj viesť v edícii Spievame v rytme 28 (1968)

KDE BOLO, TAM BOLO

Slowly

Hudba: Ľudovít Štassel
Slová: Jozef Longauer

C C#dim Dmi7 G7 C F6 E7
Kde bo-lo, tam bo-lo... žil raz je-den kráľ. Kde bo-lo, tam bo-lo... kráľ

Dmi7 G7 C F Dmi7 G7 C
vel' ké bru-cho mal. Kde bo-lo, tam bo-lo, žil ne-ná-syt-ný kráľ...

F6 Dmi7 G7 C
Kde bo-lo, tam bo-lo... ked' na-je-dol sa, spal.

E mi E mi7 H7 G G7
Čas to zje-dol pol pra-siat-ka i-ba tak. Vel'-ký ko-láč lekvá-ro-vý

C C7 F A7 Dmi7 G7
a v ňom mak. Šľa-hač-ko-vú ter-tu, no a na to čaj.

C D7 G G7 G4 G7 C C#dim
Po-kiá' za-spal, slastne vzdychal: Jaj! Jaj! Jaj! Kde bo-lo, tam bo-lo, sa

Dmi7 G7 C F6 E7 Dmi7 G7 C
je - den pri-beh stal. Kde bo-lo, tam bo-lo, kráľ sy-ná-či-ka mal.

F6 Dmi7 G7 C
Kde bo-lo, tam bo-lo, ten syn bol a-ko on!

F6 Dmi7 1. G7 C 2. G7 C Dmi7
Kde bo-lo, tam bo-lo, syn pa-pal a-ko slon. pa-pal a-ko slon! Syn

G7 C Dmi7 G7 C Fine
pa-pal a-ko slon. Syn pa-pal a-ko slon!

Obr. 8: Ľudovít Štassel: *Kde bolo, tam bolo* z detského muzikálu *Maškrtníci* (1977)

SUMMARY

A Profile of Ľudovít Štassel, the Composer, Lyrics Writer and Popular Music Organizer (to the 100th Anniversary of His Birth)

The study presents the basic information concerning the life and work of Ľudovít Štassel – a composer, lyrics writer, translator, compiler and editor of music series designated for wind ensembles and small instrumental groups, and a leading representative of the popular music section of the Union of Slovak Composers in the span of twenty years (1969–1989) – on the occasion of the 100th anniversary of his birth. He acquired practical musical experience while working in various positions, at first in his leisure time, and later in full-time jobs in Vrútky, Martin and Bratislava. The core of his work consists in swing compositions from the 1960s and 1970s.

Keywords: popular music; swing; Ľudovít Štassel; music publishers; radio recording